

Trump dwingt de EU te kiezen voor de VS of voor China

Posted on 15 april 2025 by Johannes Vervloed

Evenals in zijn eerste termijn heeft de Amerikaanse president Trump een handelsoorlog met China ontketend. Het ging hem er toen om China te dwingen tot eerlijke handelspraktijken. Gedeeltelijk lukte dat ook. Thans heeft hij tevens een ander oogmerk. China dreigt samen met zijn BRICS-partners het door de Amerikaanse dollar gedomineerde internationale financiële systeem te torpederen en te vervangen door een eigen systeem.

Met de dreiging van hoge importtarieven probeert Trump bondgenoten te laten afzien van gebruikmaking van BRICS-Pay en andere door China opgezette alternatieve financiële systemen. Hij hoopt daarmee het door de Amerikaanse dollar gedomineerde internationale financiële systeem te behouden.

Zijn ultieme doel is de wereld in twee machtsblokken te verdelen, waarbij het blok China en bondgenoten zo klein mogelijk wordt gehouden.

Importtarieven als drukmiddel

President Trump beoogt met de handelsoorlog tegen China verschillende doelen te bereiken. Een belangrijk doel is het stimuleren van de Amerikaanse economie door productie terug te halen naar de VS en de afhankelijkheid van buitenlandse goederen te verminderen. De hoge importheffingen op Chinese producten, die inmiddels oplopen tot 145%, zijn bedoeld om druk uit te oefenen op China om gunstiger handelsvoorwaarden te accepteren en oneerlijke handelspraktijken aan te pakken, zoals vermeende diefstal van intellectueel eigendom en staatssubsidies aan Chinese bedrijven.

Maar tevens probeert hij de economische invloed van China in te perken door de bondgenoten af te laten zien van gebruik van de door China opgezette BRICS betalings- en andere financiële systemen en de dollar te blijven gebruiken als internationaal betalingsmiddel en reservemunt.

Hij zet daartoe ook richting bondgenoten importtarieven in. Als zij afzien van gebruikmaking van de BRICS-systemen en ook op andere manieren tegemoet komen aan de wens om het VS-handelstekort te verminderen, trekt hij de importtartieven weer in.

Met de opkomst van China en in zijn kielzog de overige BRICS-landen is de dominante positie van de VS in de wereld aangetast. Met het Belt & Road Initiative werden handelsstromen ten nadele van de VS verlegd. Maar ook op de Amerikaanse economie zelf had China een enorme invloed. Veel producten die voordien in de VS werden geproduceerd komen nu uit China, met een gigantisch handelstekort en verdwijning van de maakindustrie in de VS als gevolg. Ongeveer een miljoen maakindustrie-banen verdwenen in de VS. In zijn eerste termijn probeerde Trump met een geforceerde handelsoorlog en decoupling daar iets aan te doen, maar slechts met gedeeltelijk succes.

De opkomst van de BRICS had niet alleen tot gevolg dat handelsstromen werden verlegd, ook de financiering van die handelsstromen veranderde. Niet alle transacties werden meer in dollars afgerekend. De klap op de vuurpijl was het verlies van de petrodollar, toen Saoedi-Arabië besloot voor de levering van olie aan China yuans te accepteren.

De oorlog in Oekraïne versnelde het proces van de-dollarisatie. Veel landen gingen

niet mee in de sancties tegen Rusland of omzeilden deze door in andere valuta Russische olie, gas en andere grondstoffen te importeren. India was het notoire voorbeeld. Het land nam bijna de gehele voormalige Russische export naar de EU over.

Overwaardering dollar

Het grootste probleem voor de VS is de overwaardering van de dollar, vooral ten opzichte van de Chinese yuan. Hoewel de dollar door genoemde ontwikkelingen minder als betaalmiddel wordt gebruikt, is de Amerikaanse munt nog steeds dé internationale reservevaluta. Hetgeen betekent dat de vraag naar dollars immer groter is dan het aanbod en derhalve de prijs opdrijft. Het maakt de Amerikaanse bedrijven non-competitief op de wereldmarkt en moedigt de Amerikaanse consument aan met hun koopkrachtige dollar buitenlandse producten te kopen in plaats van in de VS gefabriceerde.

Om het tij te keren is het Mar-a-Lago plan bedacht. Als landen verschoond willen blijven van importtarieven dienen zij akkoord te gaan met het omzetten van hun korte termijn T-Bills (dollarreserves in de Centrale Bank) in zeer lange termijn Treasury Bonds (Amerikaanse staatsobligaties). Daarmee wordt de liquiditeit van dollars verminderd, wat inflatoir werkt en de waarde van de dollar verlaagt. De dollar devalueert, maar blijft een reservemunt. Althans voor die landen die tekenen. De Amerikaanse handelstekorten verdwijnen door meer export met een goedkopere dollar (ca. 20%).

Gigantische schuldenberg

Het plan kent drie drukmiddelen. Het hanteert hoge tarieven voor landen die niet willen deelnemen. Het heft de Amerikaanse veiligheidsparaplu op voor niet-deelnemers en het heft belasting op rentebetalingen van Treasury Bonds die in het bezit zijn van niet-deelnemers.

Een extra reden voor het Mar-a-Lago plan is de gigantische schuldenberg van de VS. Aan rente en afbetaling moet een steeds groter bedrag worden besteed. Een bedrag dat inmiddels is opgelopen tot de hoogte van de jaarlijkse defensie-uitgaven.

Trump ziet in dat dit niet houdbaar is en tracht de schuldpositie te verminderen met

de DOGE-aanpak, de kettingzaag van Elon Musk, waarmee de federale overheid wordt verkleind en gestroomlijnd. Daarmee moeten de federale uitgaven afnemen.

Met Trumps plan van deregulering en belastingverlaging moet de economie sterk gaan groeien en het aandeel van de schuld op de begroting verminderen. Met het Mar-a-Lago plan hoopt Trump uiteindelijk de rente te verlagen, zodat ook de rentekosten op de schuld afnemen.

De aanpak van Trump kent verschillende risico's. De importheffingen op niet-deelnemende landen en de opzettelijke verzwakking van de dollar leiden tot hogere prijzen voor geïmporteerde goederen en grondstoffen in de VS. Dit kan de inflatie aanwakkeren en de koopkracht van de consument verminderen.

Afnemend vertrouwen en tegenmaatregelen

Door landen te dwingen kortlopend schuldpapier te verkopen en over te stappen op langlopende obligaties, kan het vertrouwen in de dollar als wereldreservemunt afnemen. Een aanzienlijke groep landen zou zich af kunnen keren van het wereldwijde door de dollar gedomineerde financiële systeem en de alternatieve financiële BRICS-systemen kunnen adopteren. Sommige landen zouden zelfs hun toevlucht kunnen nemen tot Bitcoins als alternatief voor de Amerikaanse reservevaluta. Dit zou de financieringskosten voor de Amerikaanse overheid verhogen en de stabiliteit van de financiële markten verder onder druk zetten.

De unilaterale aanpak, inclusief druk op handelspartners via tarieven en defensiebeleid, kan leiden tot tegenmaatregelen van andere landen. Dit kan handelsrelaties schaden en wereldwijde toeleveringsketens verstoren.

Hoewel sommige Amerikaanse industrieën kunnen profiteren van minder buitenlandse concurrentie, worden andere geconfronteerd met hogere kosten voor geïmporteerde grondstoffen. Dit kan hun concurrentievermogen aantasten, vooral in sectoren die afhankelijk zijn van complexe toeleveringsketens, zoals de auto-industrie.

Kortom, hoewel het akkoord bedoeld is om de Amerikaanse industrie te versterken en het handelstekort te verminderen, brengt het aanzienlijke risico's met zich mee, die zowel de binnenlandse economie als de wereldwijde financiële stabiliteit kunnen beïnvloeden.

Doen er wel genoeg landen mee?

De hamvraag is echter welke landen meedoen en welke niet. Volgens het Witte Huis hebben meer dan 75 landen al gereageerd op de aangekondigde importheffingen en de wens geuit te onderhandelen.

Specifieke aanbiedingen zijn al gedaan door 15 landen, die momenteel door Washington worden bestudeerd.

Als de groep landen die meedoet kleiner is dan voorzien, valt het plan in duigen. Het heeft alleen kans van slagen als de groep qua economische kracht tenminste even groot wordt als het andere machtsblok: China met een aantal van de BRICS en geassocieerden.

Mar-a-Lago akkoord ligt moeilijk voor EU

De EU heeft bij monde van de Europese Commissie voorzichtig gereageerd op de aangekondigde importtarieven. Het heeft bereidheid getoond te onderhandelen over een nultarief op industriële goederen, waaronder chemische producten, machines, farmaceutische goederen en auto's, en om meer LNG uit de VS te importeren. In de door Trump afgekondigde 90 dagen pauze kunnen nadere onderhandelingen worden gevoerd.

Of de EU ook bereid is een Mar-a-Lago akkoord te ondertekenen is de vraag. Dat ligt op het eerste gezicht niet voor de hand. Het zou een vrijwillige inperking zijn van de soevereiniteit van de Europese Centrale Bank om haar eigen beleid te voeren. Aan de andere kant zal men de Amerikaanse veiligheidsparaplu niet willen opgeven. In ieder geval niet op de korte termijn. Het opzetten van een eigen Europese defensie die zonder de VS een voldoende afschrikking genereert gaat jaren kosten, als die er überhaupt al komt.

Wat de EU uiteindelijk besluit is onzeker. Men is onderling verdeeld. Zo is Spanje onder de huidige socialistische regering van Pedro Sanchez vóór het handhaven en liefst uitbreiden van de economische relatie met China. Sanchez zette deze opstelling kracht bij met zijn recente bezoek aan China.

Italië kiest met premier Meloni een andere weg. Het wil de relatie met de VS ten koste van alles goed houden. Meloni gaat daartoe deze week naar Washington.

Frankrijk vindt een verslechterde relatie met de VS geen probleem. Het ziet daarin zelfs een kans voor een eigen Europese defensie-industrie en leger, uiteraard onder Franse leiding en mét de Franse 'frappe de force' atoomparaplu voor de gehele EU.

EU kan geen neutrale positie innemen

Duitsland met Merz als inkomende kanselier neemt een ambivalente houding in. Enerzijds is de Franse atoomparaplu niet onwelkom en wil Merz de Duitse defensie versterken, maar een NAVO of welke Europese defensieorganisatie dan ook zónder de VS is voor de Duitsers een brug te ver.

De EU heeft zoals het er naar uitziet 90 dagen de tijd om tot een gemeenschappelijke positie te komen. Een neutrale positie om zowel met China en de BRICS zaken te kunnen doen als met de VS lijkt niet haalbaar. Gekozen zal moeten worden tussen hoge VS-importtarieven en het opgeven van de Amerikaanse veiligheidsparaplu of aansturen op een handelsakkoord met de VS en behoud van de veiligheidsparaplu, met als tegenprestatie het accepteren van de voorwaarden van een Mar-a-Lago akkoord.

Johannes Vervloed *was gedurende bijna vier decennia verbonden aan het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, met als standplaatsen onder meer Jakarta, Sint-Petersburg en Parijs.*

Wynia's Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. De groei en bloei van* ***Wynia's Week*** *is te danken aan de donateurs.* ***Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk*** *HIER. Hartelijk dank!*